

GP 1988-0417

Vi sänkte Ulven

”Vi sänkte Ulven”

Den tyske radiotelegrafistens kusliga bekännelse

Ulven återfanns på 52 meters djup med korsat förskepp och inbrytningsskador för om midskepps.

33 unga män följde Ulven i djupet. Bilden från minnesstunden på Nya Varvet i Göteborg 1949.

På dagen 45 år efter Ulven-katastrofen detoneras en sensationell vittnesbomb av den tyske krigsveteranen och f d fartygstelegrafisten Fritz Hasselbacher i Hamburg:

— Vi rammade och sänkte Ulven, avslöjar han för G-P. Vi var övertygade om att vi sänkt Draken också. Vi trodde det var ryska ubåtar. När det stod klart att de var svenska fick vi svära på att aldrig yppa för någon vad som hänt.

Tack för inbjudan men till Sverige kan jag aldrig resa. Jag var med om att ramma och sänka en svensk ubåt 1943, Ulven hette den. Jag har aldrig tidigare berättat detta för någon, vi fick svära på att aldrig någonsin yppa det ens för våra närmaste. Men jag kan aldrig glömma den händelsen. Den sitter inbränd i mig, och den förföljer mig. Därför kan jag inte resa till Sverige . . . "

Denna sensationella bikt av en tysk f d radiotelegrafist avslöjar med all sannolikhet efter 45 år äntligen sanningen om Ulven-katastrofen.

GÖTEBORGS-POSTEN publicerade söndagen den 21 februari ett utförligt återblicksreportage om Ulven-dramat utanför Stora Pölsan under en marinmanöver i vattnen mellan Vinga och Marstrand i april krigsåret 1943. Den svenska ubåten försvann i djupet med 33 man. Först den 5 maj, efter 20 dygns dramatiskt sökande, återfanns den söndertrasad på havsbotten. Förskeppet var krossat, och för om midskepps gapade ett hål i skrovet.

Trots att svenska marinledningen bedyrat att övningsområdet var svept och minfritt visade det sig att även vattnen innanför Sveriges territorialgräns var späckade av tyska minor när övningen inleddes den 15 april. Slutsatsen i den officiella utredningen av katastrofen blev också att Ulven antagligen sprängts och sänkts av en tysk mina på svenskt vatten. Närmare detaljer hemligstämplades och har först i år frigetts. Inte heller detta material kan emellertid sägas bringa full klarhet i vad som verkligen hände Ulven. Dramat är alltjämt höljt i dunkel, omgett av

frågetecken och sedan 45 år försjunket obesvarade frågor kring det som störtade de 33 männen i bråddöd.

"En brevbomb"

Händelsen har aldrig glömts. Ingen tragedi i modern tid har så djupt gripit och skakat den svenska nationen som Ulvens mysteriösa undergång. Det var ett drama, som höll hela vårt folk i en gastkramning. Dokumentärreportaget i G-P Söndag väckte också en mycket bred uppmärksamhet. Minnesbilder, spekulationer, rykten och nya frågor virvlade upp i brev och telefonsamtal, de dramatiska apildagarna för 45 år sedan stod plötsligt åter i belysning — och än en gång mystiken och tigandet kring katastrofen.

Och så kom i dagarna — nästan på stunden 45 år efter tragedien — ytterligare ett brev till G-P; ett bläckskrivet aktstycke, vars häpnadsväckande innehåll rad för rad formade sig till en sensationell bikt och därmed med all trovärdighet (här saknas något i originalartikeln)

äntligen sanningen om Ulvens öde och banemän.

"Anser ni det jag här berättar vara angeläget att publicera, så får ni gärna göra det, men mitt namn får ni aldrig lämna ut till någon", skriver brevets avsändare (G-P har givetvis namn och adress, och undertecknad har talat med vederbörande).

Denna begäran skall vi självfallet respektera. Vi skall också återge brevet utan andra kommentarer än rent sakliga kompletteringsuppgifter. I övrigt får det tala för sig själv. Alltså:

"Jag skulle vilja berätta om en händelse, som inträffade sommaren 1967", skriver vår källa. "Min fru är född och uppvuxen i Tyskland, och vi gjorde nämnda sommar en bilresa till hennes hemland. I Hamburg gästade vi hennes syster och svåger, och hos dem träffade vi, också av en ren tillfällighet en av deras bekanta, som kom på besök. Det var en man i 50-årsåldern, trädgårdskonsulent till yrket (G-P har hans namn och adress). En charmerande person, mycket vänlig och hjälpsam, och han gav oss bl a

kartor och restips för vår fortsatta färd ner i Moseldalen."

Bikten

"En eftermiddag", fortsätter *år brevskrivare, "när vi satt och drack kaffe, tackade jag vår nya bekantskap för hans vänlighet och omtanke om min hustru och mig, och vi bjöd honom och hans familj välkomna hem till oss (i Västergötland) för att därmed återgälda hans hjälpsamhet. Jag sade att det skulle glädja oss att få se honom som vår gäst och' att få visa honom några vackra platser i Sverige. Det svar jag då fick gjorde mig emellertid helt paff."

"Den tyske trädgårdskonsulenten blev plötsligt mycket allvarlig och betänksam. Jag tackar er för inbjudan, sade han, men jag kan tyvärr aldrig komma och hälsa på er i Sverige, ty jag var med om att sänka två svenska ubåtar under kriget. Den ena hette Draken och den andra Ulven."

"Vår tyske vän satt tyst en stund innan han fortsatte.

Det gick till så här, sade han sedan. Jag var under hela kriget radiotelegrafist (Funker) ombord i ett artilleribestyckt handelsfartyg, en 10 000-tonnare. Vid det aktuella tillfället (april 1943) hade vi lastat 10 000 ton ammunition och fem hästar i Kiel, där också fyra SS-officerare gått ombord, och vår destination var Oslo. Resan började lugnt, vi gick utmed de danska och svenska kusterna, och när vi var uppe i Kattegatt i gryningen den dagen (den 16 april) var det ännu inte helt ljust."

"Plötsligt fick vi hydrofonkontakt med en ubåt om babord, och det gavs omedelbart larm om klart skepp till drabbning. Vi var uppi i Kattegatt i gryningen den dagen (den 16 april) var det änne inte helt ljust" "Plötsligt fick vi hydronfonkontakt med en ubåt om babord, och det gavs omedelbart larm om klart skepp till drabbning. Vi var ju helt klara över att om vi träffades av en torped i vår last, så skulle vi pulveriseras. Ingen skulle ha en chans att överleva".

Det gick drygt en timma och ingenting hände. Stämningen ombord var **nervös**, och den, steg till olidlig spänning när vi fick en ny

hydrofonkontakt med förföljande ubåt, denna gång om styrbord. Kaptenen gav mig order om strålkastarbelysning, och i söklyset fick jag plötsligt se ett periskop styrbord om oss."

"Eld"

"Det var som sagt i dagningen, och med ens lystes havet upp av solen. Samtidigt dök en ubåt upp i övervattensläge om styrbord, ca 1 700 meter från oss. Den visade ingen flagga och saknade också vit rand runt tornet, vilket svenska ubåtar skulle ha."

"Jag fick order att signalera till ubåten att tillkännage nationalitet, men den svarade inte. På kaptenens order upprepade jag signaluppmaningen med extra stark lampa, men ubåten svarade fortfarande inte. Då gav vår kapten order om artillerield."

"Ubåten försvann, och strax efteråt kunde vi se en oljefläck och några brädlappar på vattenytan. Vi var övertygade om att vi sänkt ubåten."

"I samma ögonblick, fortsatte tysken sin häpnadsväckande berättelse, dök ännu en ubåt upp på vår babordssida, så nära att vi inte kunde använda artilleri utan risk att skjuta i eget däck. Vår kapten gav blixtnabbt maskintelegrafisten order om full fart framåt, och med all vår kraft rammade vi ubåtens förskepp och för om midskepps. När vi backade loss sjönk ubåten, djupet på platsen var ca 48-50 meter."

(Ulven återfanns på 52 meters djup, med krossat förskepp och inbrytningsskador för om midskepps.)

"Den f d radiotelegrafisten fortsatte: — Vi låg kvar på platsen ca 20 minuter, och hela tiden hörde vi tydliga knackningar från den sänkta ubåten." (Samma dag meddelade bottenhydrofonstationen på Vinga att den registrerat hammarslag och buller från samma position. Och samma dag hittades Ulvens avslitna nödtelefon-boj drivande inne vid Hyppeln.)

"Den antika hette Ulven"

Vidare i brevet till G-P: "Det är inte tvekan om, fortsatte vår tyske vän, att besättningsmän i den rammade och sänkta ubåten då levde. Knackningarna var mycket tydliga. Vi fortsatte vår resa, alla var lättade efter den olidliga spänningen i det ammunitionslastade fartyget. Efter ca 51,5 timmars gång beordrades hela besättningen på däck, och kaptenen meddelade att det var två svenska ubåtar vi sänkt. Den första hette Draken och den andra Ulven."

"I SS-officerarnas närvaro förbjöds vi under edsansvar att någonsin tala om detta för någon. Inte ens för far eller mor, fru eller fästmö. Nu har jag emellertid gjort det, och nu vet ni varför jag aldrig vill eller vågar resa till Sverige."

Vår brevskrivare: "Där slutade vår tillfällige tyske väns berättelse, som ju samtidigt var en bekännelse. Jag satt helt förstummad och kom mig inte för att säga ett ord. Detta var alltså sommaren 1967, och jag har behållit hemligheten för mig själv ända till nu, när den i samband med reportaget i G-P åter framstod i blixtklar belysning i mitt minne. Jag har skrivit ner den i ordagrann återgivning därför att jag tror att den är sanningen om ubåten Ulvens undergång".

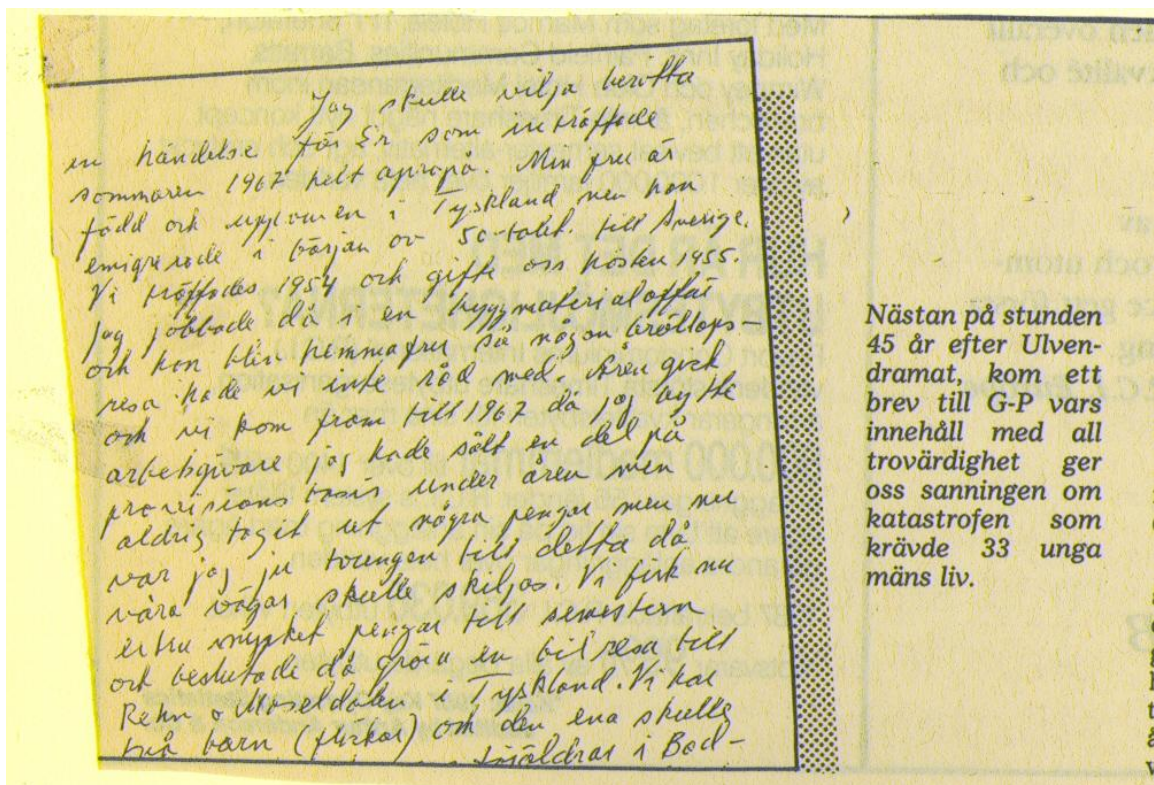
"Ubåtarna provocerade oss

FRITZ HASSELBACHER heter han, den tyske f d fartygstelegrafisten, som på dagen 45 år efter katastrofen detonerar sin sensationella vittnesbomb om Ulven-mysteriet. I ett telefonsamtal med G-P bekräftar han sin dramatiska berättelse, ordagrant återgiven här intill:

— Det är sanningen. Vi rammade och sänkte Ulven. Vi trodde det av en rysk ubåt.

Fritz Hasselbacher är i dag i 70-årsåldern. Han bor i Hamburg, där han tidigare hade en trädgårdsanläggningsfirma. Nu är han pensionär men arbetar som trädgårdskonsulent. I ungdomsåren gick han till sjöss, och han var under kriget mönstrad som telegrafist i handelsflottan. Där om

berättar han själv i vidstående artikel.

– Det artilleribestyckade handelsfartyget, där ni var telegrafist den gången, frågar vi honom, alltså våren 1943 och den 16 april, var det Altkirch?

– Jag vill gärna tala om den händelsen, säger Fritz Hasselbacher. Jag vill inte gärna tala om detta i telefon. För övrigt var det ju krig, fartyget bytte namn flera gånger. Alla i besättningen var överens om att inte tala om det som hände den dagen.

Men sin berättelse, så som vi i brevform vidstående återger den, bekräftar han ord för ord:

– Ja, det är sanningen. Det var jag som efter hydrofonkontaktorna först upptäckte och larmade om de båda ubåtarna Draken och Ulven. Och tro mig när jag säger att de provocerade oss.

De förföljde oss, tvingade oss att gå i sick-lackkurs, och de intog angreppspositioner. Själva hade vi fartyget fullastat med ammunition, en torped i den lasten hade varit detsamma som katastrof, och vi bedömde situationen som ytterst kritisk

- I den stunden anade vi inte att det var svenska ubåtar, säger Fritz Hasselbacher. De saknade föreskrivna markeringar, de visade ingen flagga, och de nonchalerade mina signaluppmaningar att uppge nationalitet. Vi trodde det var ryssar.
- Först under fortsatt gång efteråt och via radio fick vi klart för oss att det var svenska ubåtar vi i nödvärn attackerat, och senare erfor jag att Draken endast blivit skadad.
- Vad beträffar Ulven är det riktigt att den kom så nära att vi inte kunde skjuta med våra pjäser. Vår kommandant — han är död sedan några år tillbaka — bedömde läget så kritisk att han beslöt ramma ubåten.
- Så gick det till, säger Fritz Hasselbacher. Det var en händelse jag aldrig glömmet, och jag vill inte tala mer om detta i telefon, jag ber er ha förståelse för det.

ÅKE WILLIAMS

Föredrog man att tiga?

Till ovanstående onekligen sensationella vittnesmål om den hittills långt ifrån klarlagda Ulven-tragedien bör läggas ytterligare ett par faktiska upplysningar ur den officiella svenska utredningen:

Ubåten Draken, som den 15 april tillsammans med Ulven, löpte ut från Nya Varvet i Göteborg till den ödesdigra övningen, rapporterade att den fredagen den 16 april utsatts för artilleribeskjutning på svenskt vatten av ett bestyckat, tyskt handelsfartyg, vars namn uppgavs som Altkirch. Draken skadades men sänktes alltså inte, vilket i ovanstående berättelse förmodades. En svensk protest avisades av Auswärtiges Amt (UD) i Berlin med den skarpa "tillrättavisningen" att intermezzot ägt rum på internationellt vatten och dessutom "provocerats" av den förföljande svenska ubåten. Vidare förekom inte i detta ärende.

Vad som verkligen hände Ulven efter det att den klockan 10.40 torsdagen

den 15 april 1943 siktats sista gången, kunde den dåvarande svenska marinledningen inte med absolut visshet fastställa. Eller föredrog den att tuga?

Mycket tyder i varje fall onekligen på att en tysk f d radiotelegrafists bikt inför en svenskt turist helt tillfälligtvis vid en kopp kaffe till slut ändå avslöjade den kusliga sanningen.

ÅKE WILLIAMS